

Verslag van de Raad van Commissarissen

1. Inleiding

Elk jaar leggen we als Raad van Commissarissen verantwoording af over de wijze waarop wij het intern toezicht vormgeven. We doen dit vanuit onze rol als toezichthouder, als werkgever en als adviseur.

2. Over besturen en toezichthouden

Toezichthouder, werkgever, adviseur

De Raad van Commissarissen is het intern toezichthoudend orgaan bij BrabantWonen. We houden toezicht op het functioneren van het bestuur, het beleid en de algemene gang van zaken binnen BrabantWonen. Het beleid van het bestuur toetsen we aan wet- en regelgeving en de Governancecode voor woningcorporaties en ons eigen governance- en toezichtskader. De Raad van Commissarissen adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd, is verantwoordelijk voor de benoeming (en eventuele schorsing of ontslag) van de bestuurder en stelt de beoordeling en arbeidsvoorwaarden van het bestuur vast. De Raad van Commissarissen geeft de accountant opdracht voor de controle van de jaarstukken en keurt de opdrachtverlening goed voor de visitatie die BrabantWonen elke vier jaar laat uitvoeren.

2.1 De Raad als toezichthouder

Legitimatie

De Raad van Commissarissen handelt op basis van de bevoegdheden die in de statuten zijn omschreven. De werkwijze van de Raad is beschreven in het reglement Raad van Commissarissen en de bijbehorende bijlagen. Hierin is opgenomen dat de Raad werkt met separate commissies (Auditcommissie, Remuneratiecommissie en Selectiecommissie). Deze commissies hebben ieder een eigen reglement. De commissies adviseren de Raad over onderwerpen die binnen hun taakgebied vallen en bereiden de besluitvorming van de Raad voor. Naar aanleiding van de nieuwe Woningwet zijn de statuten van BrabantWonen aangepast en hebben we ons reglement met bijbehorende bijlagen herijkt en opnieuw vastgesteld.

Aan de hand van het toezichtkader toetsen we de inzet en behaalde resultaten aan de met het bestuur gemaakte prestatieafspraken en aan meer specifieke door het bestuur vastgestelde en door ons goedgekeurde beleids- en financiële kaders, zoals:

- De statuten en reglementen.
- Het ondernemingsplan.
- De portfoliostrategie (inclusief bijvoorbeeld het huur- en verkoopbeleid).
- Het statuut Investerings & Verbindingen, het Financieel Statuut, het Reglement Financieel Beheer en Beleid en het Fiscaal Statuut.
- Het Inkoop- en aanbestedingsbeleid.
- De (meerjaren)begroting en het activiteitenplan van BrabantWonen.

We kijken of onze inzet maatschappelijk verantwoord is. We baseren ons oordeel op informatie uit de tertiaalrapportages en informatie afkomstig van het bestuur, de directie en de medewerkers.

Ook de externe belanghouders en toezichthouders betrekken we in onze oordeelsvorming, via informatie vanuit:

- De belanghoudercyclus.
- De Autoriteit woningcorporaties (Aw).
- Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).
- Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW).
- Gemeenten.
- De media.

Daarnaast spelen de bevindingen van de vierjaarlijkse visitatie een rol. In 2017 is BrabantWonen voor het laatst gevisiteerd.

Commissies

De Raad van Commissarissen heeft drie kerncommissies ingesteld: de Auditcommissie, de Remuneratiecommissie en de Selectiecommissie. Elke commissie heeft een eigen reglement dat onderdeel is van het reglement van de Raad van Commissarissen. De volledige Raad van Commissarissen ontvangt een verslag van de vergaderingen van de commissies.

De Remuneratiecommissie ondersteunt de Raad van Commissarissen bij de uitoefening van onze taken op het gebied van de beoordeling van het functioneren van het bestuur en zijn beloning. De Auditcommissie ziet toe op het financiële beleid, de risico's, treasury en het interne beheerssysteem.

De derde commissie betreft de Selectiecommissie. Deze commissie heeft tot taak nieuwe leden te werven, selecteren en voor te dragen voor benoeming door de Raad van Commissarissen.

Governancecode Woningcorporaties

BrabantWonen hecht belang aan goed bestuur, waaronder wordt verstaan: het integer en transparant handelen van het bestuur, een goed toezicht en het afleggen van verantwoording over het uitgevoerde toezicht. Om het vertrouwen in corporaties te bevorderen, zijn de regels over goed bestuur ondergebracht in de Governancecode Woningcorporaties. Deze code bevat normen voor goed bestuur en toezicht, transparantie, externe verantwoording en financiële beheersing bij woningcorporaties.

Vanaf 1 mei 2015 is de nieuwe Governancecode woningcorporaties van kracht. Zowel het bestuur als de Raad van Commissarissen onderschrijven de inhoud van de nieuwe Governancecode.

De vijf principes van de vernieuwde Governancecode zijn uitgewerkt in (in totaal) zestig bepalingen. De code kent twee type bepalingen: 'pas toe' en 'past toe of leg uit'.

In lijn met nieuwe wetgeving en om de kwaliteit en transparantie van handelen van bestuur en Raad van Commissarissen te bevorderen, is afwijking met 'leg uit' op een aantal bepalingen niet mogelijk, hiervoor geldt uitsluitend 'pas toe'. Dit is bij de betreffende bepalingen in de code weergegeven.

Voor de overige bepalingen geldt dat corporaties daarvan kunnen afwijken als dit volgens de betreffende corporatie tot een beter resultaat leidt. Hierbij dient echter nog steeds in de geest van het principe te worden gehandeld en moet de corporatie op inzichtelijke wijze onderbouwen en actief verantwoorden ('leg uit') waarom zij hiervan afwijkt. Indien zij op deze wijze gemotiveerd afwijkt, volgt zij dus ook de code.

BrabantWonen voldoet aan de Governancecode 2015 en wijkt af met 'leg uit' bij de volgende bepaling:

Bepaling	'Leg uit'
<i>Bepaling 3.3</i> Een bestuurder wordt door de RvC benoemd, geschorst en ontslagen. Bij benoeming worden de wettelijke termijnen in acht genomen.	De heer Windmüller werkt sinds 1991 bij BrabantWonen en bekleedt sinds oktober 2004 de functie van bestuurder. De heer Windmüller heeft een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Het dienstverband dateert van vóór de Governancecode.

Accountant in 2018

In 2017 is BDO voor vier jaar benoemd tot onze accountant. De accountant heeft opdracht gekregen de jaarstukken te controleren en daarover een verklaring af te geven. Hij is gesprekspartner voor de Auditcommissie en de Raad van Commissarissen:

- De accountant stelt in overleg met de Raad het Controleplan op. Het Controleplan wordt na de zomer besproken met de Auditcommissie en, indien gewenst, met de volledige Raad van Commissarissen.
- De managementletter wordt, in het najaar, direct na de interim-controle besproken door de accountant met de Auditcommissie. De managementletter wordt daarna

besproken met de volledige Raad van Commissarissen. Indien gewenst sluit de accountant hierbij aan.

- De accountant en de Auditcommissie bespreken de jaarrekening in het voorjaar. De accountant is tevens aanwezig bij de RvC-vergadering waarin de jaarrekening wordt vastgesteld.
- Ieder jaar vindt een overleg plaats tussen de Auditcommissie en de accountant zonder aanwezigheid van het bestuur.

Deze werkwijze hebben we in onze reglementen vastgelegd.

Klachtenbehandeling

De Raad van Commissarissen wordt, door middel van het jaarverslag van de klachtencommissie, jaarlijks geïnformeerd over de werkzaamheden van de externe klachtencommissie. Het jaarverslag van de klachtencommissie van het jaar 2017 is besproken tijdens de RvC-vergadering van 19 april 2018.

Concerncontroller

In 2017 is binnen BrabantWonen een concerncontroller aangesteld voor 0,5 fte. Vanwege het vertrek van de concerncontroller heeft op 27 maart 2018 een extra vergadering van de Auditcommissie plaatsgevonden. Tijdens dit overleg is afgesproken dat de functie van concerncontroller wordt ingevuld via een interimkracht. De concerncontroller is in april 2018 gestart in zijn nieuwe functie. Op 4 september 2018 is, tijdens de vergadering van de Auditcommissie, gesproken over de eerste bevindingen van de concerncontroller en de huidige samenwerkingsconstructie. Geconcludeerd is dat de huidige constructie zowel de concerncontroller als BrabantWonen voldoende flexibele inzetbaarheid biedt. Afgesproken is dat de samenwerking in 2019 opnieuw wordt beoordeeld.

2.2 De Raad van Commissarissen als werkgever

Bestuur

De Raad van Commissarissen van Commissarissen treedt op als werkgever van het bestuur van BrabantWonen. Bij BrabantWonen bestaat het bestuur uit één persoon. De heer ir. H.M.H. Windmüller bekleedt sinds oktober 2004 deze functie. Hij werkt vanaf 1991 bij BrabantWonen.

Nevenfuncties

De heer Windmüller bekleedt de volgende nevenfuncties:

- Voorzitter van de Raad van Commissarissen van de Stichting SAAM Basisonderwijs Brabant Noord Oost (sinds 2012).
- Voorzitter van de Raad van Toezicht van RIBW Nijmegen & Rivierenland (sinds 2014).
- Voorzitter stuurgroep De Bouw Werkt Noordoost Brabant (sinds 2014).

Bij deze nevenfuncties is geen sprake van onverenigbaarheid zoals opgenomen in de herzieningswet artikel 25 lid 4.

Permanente Educatie

In de Governancecode Woningcorporaties is opgenomen dat bestuurders van woningcorporaties in drie jaar tijd 108 PE-punten dienen te behalen. Dit is gebaseerd op 108 studiebelastingsuren zoals vastgesteld door de geaccrediteerde opleidingsaanbieder.

De heer Windmüller heeft het volgende aantal PE-punten behaald:

Aantal behaalde PE-punten in 2018	Nog te behalen PE-punten in 2019 / 2020
48	60

Beloning bestuur

De Raad van Commissarissen stelt de beloning van de bestuurder vast. De opbouw van zijn beloning was in 2018 als volgt:

Beloning	€ 178.356,-
Onkostenvergoeding	€ -
	€ 178.356,-
Werkgeversdeel pensioen	€ 22.657,-
	€ 201.013,-

De beloning van de bestuurder in 2018 voldoet aan het wettelijk overgangsrecht uit de Wet Normering bezoldigingsmaxima Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en de daarmee samenhangende regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen toegelaten instelling volkshuisvesting, zoals deze in 2018 van toepassing waren.

Op basis van het overgangsrecht en de geldende spelregels hebben we als Raad van Commissarissen met de bestuurder afgesproken dat het salaris van de heer Windmüller vanaf 1 januari 2017 in drie jaar wordt afgebouwd naar bezoldigingsmaximum WNT-1 (regeling 2014). Op 1 januari 2020 start het overgangsrecht WNT-2 met twee jaar afbouw (naar het bezoldigingsmaximum naar de in het betreffende jaar geldende maximum van de bijbehorende bezoldigingsklasse) waarna op 1 januari 2022 aan het dan geldende maximum moet worden voldaan.

Het bestuur en de Raad van Commissarissen maken aan het begin van het jaar afspraken over de te bereiken resultaten van het bestuur en de directie. Tijdens onze jaarlijkse RvC-zelfevaluatie is dit onderwerp geagendeerd.

De remuneratiecommissie maakt de principeafspraken met de bestuurder en legt dit voorstel voor aan de Raad van Commissarissen. De remuneratiecommissie spreekt met de bestuurder over de voortgang en ontwikkelingen. De commissie brengt hierover verslag uit aan de Raad van Commissarissen. Aan de hand van afgesproken doelstellingen voor de organisatie, de bijdrage van de bestuurder hieraan en de persoonlijke doelstellingen, zijn de resultaten geëvalueerd.

De remuneratiecommissie is positief over het functioneren van de bestuurder. De commissie heeft het oordeel mede bepaald op gesprekken met leden van het directieteam, de voorzitter van de OR, de bestuurssecretaris en de overige leden van de Raad.

Naast de bedrijfsbrede doelstellingen voor 2018 is meer specifiek stilgestaan bij:

- Scheidingsvoorstel DAEB /niet-DAEB.
- Nieuwe Klantvisie.
- Duurzaamheidsakkoorden met onze belanghouders.
- Gedragen cultuur- en leiderschapstraject.

Op onderdelen is voortgang geboekt en is waardering uitgesproken voor de positieve ontwikkelingen op genoemde onderwerpen. Er is vooral ook constructief kritisch gesproken over de redenen van de significante vertraging in de nieuwbouwproductie en de stagnatie in de uitvoering van het planbaar onderhoud. Dit vormt voor de Raad een belangrijk aandachtspunt in 2019.

Daarnaast heeft de commissie gesproken over de bezoldiging van de bestuurder. Zoals eerder aangegeven voldeed de beloning van de bestuurder in 2018 aan het wettelijk overgangsrecht vanuit de WNT en de daarmee samenhangende regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen toegelaten instellingen volkshuisvesting, zoals deze in 2018 van toepassing waren.

2.3 De Raad van Commissarissen als klankbord en adviseur

Bij diverse onderwerpen hebben we onze rol als klankbord en adviseur inhoud gegeven. Dat doen we enerzijds aan de hand van de concrete agenda en anderzijds op themabijeenkomsten. Tijdens de themabijeenkomst op 27 maart 2018 is uitgebreid stilgestaan bij de onderwerpen klantvisie, cultuur en de ontwikkeling van de interne besluitvorming.

De manager Strategie, Beleid & Organisatie heeft ons meegenomen in het tot nu toe doorlopen proces rondom de klantvisie, de dilemma's die op tafel lagen en hoe dit proces verder vorm krijgt. We hebben uitgebreid stilgestaan bij de beleving en beelden van klantgerichtheid bij medewerkers in de organisatie.

De senior adviseur corporate P&O heeft de verbinding gelegd vanuit de HR-visie naar de vier HR-thema's:

1. Leiderschap en eigenaarschap
2. Samenwerken
3. Wendbaarheid
4. Eigen ontwikkeling

Deze onderwerpen hebben allemaal een relatie met de (gewenste) cultuur binnen de organisatie.

Daarna hebben we een nieuwe overlegvorm binnen de organisatie besproken: portefeuilleoverleggen. We hebben stilgestaan bij de vormgeving van dit overleg, de impact die dit op de organisatie zal hebben en de synergie tussen de klantvisie, cultuur en deze overlegvorm.

We hebben daarnaast een proactieve rol gehad in de positionering en rolopvatting van de concerncontroller en hebben meerdere keren geklankbord over de ontwikkelingen in de markt en het scheidingsvoorstel DAEB / niet-DAEB.

3. Over de Raad van Commissarissen

3.1 Samenstelling Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen bestaat uit zes leden, waarvan twee leden zijn benoemd op voordracht van de huurdersvertegenwoordiging. In de nieuwe Woningwet is bepaald dat indien de Raad van Commissarissen bestaat uit zes commissarissen, de huurdersvertegenwoordiging het recht heeft een bindende voordracht te doen voor twee commissarissen. We voldoen aan deze wetgeving.

(Her)benoeming leden Raad van Commissarissen

Herbenoeming mevrouw Van Blokland

Mevrouw Van Blokland is per 1 april 2014 benoemd tot lid van de Raad van Commissarissen voor een periode van 4 jaar. Begin 2018 is de procedure voor de herbenoeming van mevrouw Van Blokland gestart.

Op 27 maart 2018 is het dossier voor herbenoeming ingediend bij de Autoriteit woningcorporaties. De Aw heeft mevrouw Van Blokland vervolgens uitgenodigd voor een gesprek op 8 mei 2018. Op 15 mei 2018 heeft de Aw een positieve zienswijze voor de herbenoeming van mevrouw Van Blokland uitgebracht.

Op 26 juni 2018 heeft de Raad van Commissarissen, met ingang van 1 april 2018, mevrouw Van Blokland herbenoemd voor een periode van vier jaar. In 2022 is mevrouw Van Blokland derhalve aftredend en niet meer herbenoembaar.

Benoeming 2 nieuwe leden

Vanwege het vertrek van de heer Verbaal (april 2018) en het aankomende vertrek van de heer Prins (november 2018), is in het voorjaar 2018 de werving voor 2 nieuwe RvC-leden gestart. De heer Verbaal was lid van de RvC op voordracht van de huurdersvertegenwoordiging. De RvC heeft bepaald dat wordt geworven op een profiel met ondernemerschap en een maatschappelijk profiel (op voordracht van de

huurdersvertegenwoordiging). Zowel de huurdersvertegenwoordiging als de Raad van Commissarissen, zijn tijdens de werving bijgestaan door een extern bureau.

De selectiecommissie namens de RvC bestond uit:

Selectiecommissie 1^e selectieronde:

- De heer Geelhoed (voorzitter selectiecommissie)
- Mevrouw Van Blokland

Selectiecommissie 2^e selectieronde (profiel ondernemerschap):

- Mevrouw Bijl
- De heer De Leeuw
- De heer Windmüller, adviseur

Selectiecommissie 2^e selectieronde (maatschappelijk profiel)

- De heer Geelhoed (voorzitter selectiecommissie)
- Mevrouw Bijl
- De heer De Leeuw
- De heer Windmüller, adviseur

Proces voordracht namens de huurdersvertegenwoordiging, maatschappelijk profiel

Op 16 april 2018 heeft een overleg plaatsgevonden met de huurdersvertegenwoordiging, de heer Prins, mevrouw Bijl en de heer Geelhoed om afspraken te maken over het proces.

In overleg met de huurdersvertegenwoordiging is het profiel voor het te werven lid vastgesteld. Vervolgens is op 5 mei 2018 een advertentie geplaatst in het Brabants Dagblad en De Volkskrant. De vacature is tevens geplaatst op de website van BrabantWonen, de VTW en intermediair.nl.

Er zijn in totaal 28 reacties binnengekomen naar aanleiding van de vacature. De reacties zijn vervolgens naar de huurdersvertegenwoordiging gestuurd en zij hebben op 30 mei 2018, onder begeleiding van het externe bureau, een selectie gemaakt uit de kandidaten.

5 kandidaten zijn uitgenodigd voor een eerste gesprek op 5 en 6 juni 2018. Vanuit deze kandidaten heeft de huurdersvertegenwoordiging één kandidaat voorgedragen aan de Raad van Commissarissen: de heer Groen.

Op 13 juni 2018 heeft een gesprek plaatsgevonden met de heer Groen en de selectiecommissie.

Proces werving lid Raad van Commissarissen, profiel ondernemerschap

Het desbetreffende profiel is besproken en vastgesteld tijdens de RvC-vergadering van februari 2018. Vervolgens is op 5 mei 2018 een advertentie geplaatst in het Brabants Dagblad en De Volkskrant. De vacature is tevens geplaatst op de website van BrabantWonen, de VTW en intermediair.nl.

In totaal hebben 26 kandidaten gereageerd op deze vacature. Op 29 mei 2018 heeft een delegatie van de RvC, samen met de heer Windmüller, een selectie gemaakt uit de reacties. Voor de eerste selectieronde zijn 4 kandidaten uitgenodigd. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden op 6 juni 2018. Vervolgens zijn 2 kandidaten uitgenodigd voor de 2^e gespreksronde. De 2^e gespreksronde heeft plaatsgevonden op 13 juni 2018.

Op 13 juni 2018 is de volledige Raad van Commissarissen bijeengekomen om een keuze te maken uit de kandidaten. De Raad van Commissarissen is enthousiast over de kandidaat op voordracht van de huurdersvertegenwoordiging. Daarnaast is een keuze gemaakt uit de twee kandidaten voor het profiel ondernemerschap.

Vervolgens zijn op 11 juli 2018 alle benodigde formulieren en documenten verstuurd naar de Autoriteit woningcorporaties (Aw). De heer Groen is door de Aw uitgenodigd voor een

toetsingsgesprek op 28 augustus 2018. De heer Stilma heeft op 29 augustus 2018 een toetsingsgesprek gevoerd met de Aw. De Aw heeft voor beide kandidaten op respectievelijk 29 en 31 augustus 2018 een positieve zienswijze voor benoeming afgegeven.

Voor de benoeming van de heer Stilma is, conform artikel 11.4 van de cao, tevens advies gevraagd aan de Ondernemingsraad. De Ondernemingsraad heeft op 28 juni 2018 een positief advies uitgebracht.

Tijdens de RvC-vergadering van 25 september 2018 heeft de RvC besloten de heer Groen te benoemen als lid van de Raad van Commissarissen, voor een periode van vier jaar. In 2022 is de heer Groen derhalve aftredend en herbenoembaar. Tevens heeft de Raad van Commissarissen besloten, met ingang van 27 november 2018, de heer Stilma te benoemen als lid van de Raad van Commissarissen, voor een periode van vier jaar. In 2022 is de heer Stilma derhalve aftredend en herbenoembaar.

Benoeming nieuwe voorzitter en vicevoorzitter

Op 27 november 2018 is mevrouw Bijl benoemd als voorzitter van de Raad van Commissarissen. De heer Geelhoed is benoemd als vicevoorzitter.

Schema samenstelling & rooster van aftreden per 31 december 2018:

Naam (leeftijd op 31-12-18)	Functie in RvC	Kerncommissie	Expertise	(Neven)functies	Benoemd	Termijn	Aftredend
De heer R.P. Prins (68 jaar)	Voorzitter	Remuneratie- commissie Overleg met OR	Algemene bedrijfsvoering, bestuur	<ul style="list-style-type: none"> • Voormalig directievoorzitter Organon BioSciences Nederland BV • Voorzitter Raad van Toezicht Pivot Park • Voorzitter RvC BioConnection 	23-11-2010	2 ^e termijn	23-11-2018
Mevrouw drs. A.F. Bijl ¹ (53 jaar)	Voorzitter ¹	Overleg met huurders- organisaties Overleg met OR Remuneratie- commissie	Volkshuisvesting, welzijn, leefbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter RvT Kunstloc Brabant • Voorzitter Stichting Kunst in het Kerkje • Eigenaar Fresco, consultancy en toezicht • Docent Governance University • Associé Erly • Lid Maatschappelijke Advies Raad Optimus Primair Onderwijs • Commissielid Integriteit RWS Wonen 	19-11-2013	2e termijn	19-11-2021
De heer R.C.W. Geelhoed (62 jaar)	Vice- voorzitter ²	Voorzitter Remuneratie- commissie Overleg met OR	Volkshuisvesting Vastgoedmanagement Gebieds- en Projectontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Commissarissen Woonstichting De Zes Kernen • Partner bureau Geelhoed en Peekstok • Eigenaar van Ruud Geelhoed Advies & Management B.V. • Ruud Geelhoed Holding B.V. 	29-09-2016	1 ^e termijn	29-09-2020 (herbenoembaar)
Mevrouw drs. J.J. van Blokland RA (45 jaar)	Lid	Voorzitter Auditcommissie	Financieel- en risicomanagement	<ul style="list-style-type: none"> • Eigenaar Van Blokland BV, financiële expertise/interim-management (onder andere bij corporaties) 	01-04-2014	2e termijn	01-04-2022
De heer J. de Leeuw (58 jaar)	Lid	Auditcommissie	Finance & Risk	<ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Commissarissen Kleurrijk Wonen • Voorzitter Raad van Commissarissen Bo-Ex • Lid Raad van Advies Bachelor Financial Services management NCOI • Lid Raad van Advies Landelijk Overleg Opleiding Finance & Control • Zelfstandig adviseur Governance, Managementinformatie en Sturen 	29-09-2016	1 ^e termijn	29-09-2020 (herbenoembaar)

¹ Voorgedragen door organisaties die in het belang van de huurders werken

¹ Vicevoorzitter tot 27 november 2018, daarna benoemd tot voorzitter

² Benoemd tot vicevoorzitter per 27 november 2018

De heer dr.ir. A.F. Groen ¹ (56 jaar)	Lid	Overleg met huurders-organisaties	Maatschappelijk ondernemer, belanghoudersbeleid	<ul style="list-style-type: none"> Eigenaar Bureau Fulp, organisatieadviseur en interim bestuurder Lid Raad van Toezicht Cambium College te Zaltbommel Lid Ledenraad Rabobank 's-Hertogenbosch en omstreken Lid Commissie Doelmatig Hoger Onderwijs 	25-09-2018	1 ^e termijn	25-09-2022 (herbenoembaar)
De heer ing. G. Stilma MSM / MBA (60 jaar)	Lid	n.v.t.	Ondernemerschap, bouw en duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> Eigenaar Amlits bv management en advies Lid Raad van Commissarissen Sprangers Nederland 	27-11-2018	1 ^e termijn	27-11-2022 (herbenoembaar)
De heer J.W.A. Verbaal MBA ¹	Lid	Overleg met huurders-organisaties	Wonen, zorg, welzijn	<ul style="list-style-type: none"> Raad van Bestuur Stichting Elisabeth Breda 	01-04-2014	1 ^e termijn	Per 1-4-2018 afgetreden

¹ Voorgedragen door organisaties die in het belang van de huurders werken

3.2 Integriteit en onafhankelijkheid

De Raad van Commissarissen is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, de directie en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren en hun taak naar behoren kunnen vervullen. De leden van de Raad van Commissarissen hebben geen nevenfuncties die tegenstijdig zijn aan het belang van BrabantWonen of onverenigbaar op basis van de herziene Woningwet (artikel 30 lid 6).

Commissarissen melden een (mogelijk) tegenstrijdig belang in de plenaire vergaderingen en melden nieuwe relevante betrekkingen. De bestuurder meldt mogelijke tegenstrijdige belangen bij de voorzitter van de Raad van Commissarissen. In het verslagjaar deden zich bij de besluitvorming door de Raad van Commissarissen geen onverenigbaarheden voor. Er zijn geen transacties geweest waarbij sprake was van een tegenstrijdig belang.

Het integriteitbeleid of onderdelen van het integriteitbeleid staan regelmatig op de agenda van de werkoverleggen in de organisatie. Het bestuur koppelt een en ander terug naar de Raad van Commissarissen als daar aanleiding toe is.

3.3 Zelfevaluatie

De Raad heeft dit jaar zonder externe begeleiding de zelfevaluatie gehouden met de twee nieuw toegetreden leden en onder leiding van de nieuwe voorzitter.

De onderwerpen die uitvoerig besproken zijn: de verschillende rollen van de toezichthouder en de relatie van de toezichthouder met belanghouders.

De Raad voelt een behoefte om de klankbordrol goed in te vullen. Kernpunt is in een eerder stadium met de bestuurder een wezenlijke dialoog te hebben over grote thema's/dossiers voordat een dossier ter goedkeuring/vaststelling in de vergadering komt. In 2019 wil de Raad, samen met de bestuurder, verder invulling geven aan de praktische organisatie.

De relatie met de belanghouders is een belangrijk punt van aandacht voor de Raad. Voor een goede toetsing op de afwegingen die het bestuur maakt, wenst de Raad meer inzicht in het proces waarmee belanghouders inbreng hebben. De Raad wil zich hierin verdiepen met externe ondersteuning om tot een gepaste werkwijze te komen.

De huidige Auditcommissie en Remuneratiecommissie werken goed en hebben een verdiepingsslag gemaakt. De terugkoppeling naar de voltallige Raad is goed. De Raad doet een verkenning met betrekking tot de wenselijkheid en het nut van een commissie die zich richt op de maatschappelijk kamer van BrabantWonen, de volkshuisvestelijke opdracht.

Opleiding en training

De nut en noodzaak voor zowel vakinhoudelijke als competentie bijscholing wordt breed ondersteund. Hier wordt in 2019 op individuele basis en door een gezamenlijke sessie met de hele Raad verdere invulling aan gegeven.

Naast genoemde onderwerpen is tevens het gesprek van de Remuneratiecommissie met de bestuurder voorbereid.

3.4 Lidmaatschappen & Permanente educatie

De leden van de Raad van Commissarissen zijn lid van de Vereniging Toezichthouders Woningcorporaties (VTW). Zij ontvangen diverse vaktijdschriften en brochures. De leden worden daarnaast in de gelegenheid gesteld om opleidingen te volgen.

Vanaf 2015 zijn leden van de VTW verplicht 5 PE-punten per jaar te behalen. Dit is gebaseerd op 5 studiebelastingsuren zoals vastgesteld door de geaccrediteerde opleidingsaanbieder.

De leden van de Raad van Commissarissen hebben in 2018 het volgende aantal PE-punten behaald:

Naam toezichthouder	Aantal PE-punten behaald in 2018
Mevrouw Bijl	26
Mevrouw Van Blokland	8
De heer De Leeuw	55
De heer Geelhoed	13
De heer Groen	12
De heer Stilma	2
De heer Prins*	5
De heer Verbaal**	0

* Afgetreden per 27 november 2018

** Afgetreden per 1 april 2018

3.5 Beloning van de Raad van Commissarissen

De beloning van de leden van de Raad van Commissarissen was in 2018 als volgt:

De heer Prins*	€ 20.214,-	Voorzitter
Mevrouw Bijl**	€ 15.295,-	Voorzitter
Mevrouw Van Blokland	€ 14.689,-	Lid
De heer De Leeuw	€ 14.689,-	Lid
De heer Geelhoed	€ 14.689,-	Lid
De heer Groen	€ 5.457,-	Lid
De heer Stilma	€ 5.457,-	Lid
De heer Verbaal	€ 3.774,-	Lid

* Afgetreden per 27 november 2018

** Voorzitter per 27 november 2018

*** Afgetreden per 1 april 2018

De honorering is onafhankelijk van de financiële prestaties van BrabantWonen.

Budget van de Raad van Commissarissen

Naast de honorering van de leden van de Raad van Commissarissen, is in 2018 in totaal € 37.444,- aan kosten gemaakt ten lasten van het budget van de Raad van Commissarissen. Het betreft:

Abonnementen	€ 5.070,-
Aansprakelijkheidsverzekering	€ 3.319,-
Cursuskosten	€ 4.103,-
Wervingskosten	€ 22.871,-
Overig	€ 2.081,-
Totaal	€ 37.444,-

(Bedragen zijn exclusief BTW)

4. Besluiten 2018

Als Raad van Commissarissen nemen we besluiten door documenten vast te stellen of door goedkeuring te verlenen aan bestuursbesluiten. Onze belangrijkste besluiten van 2018 op een rij:

- Vaststelling visie op toezicht en reglement Raad van Commissarissen.
- Vaststelling jaarverslag Raad van Commissarissen 2017.
- Vaststelling jaarrekening 2017 BrabantWonen.
- Herbenoeming mevrouw van Blokland.
- Benoeming de heren Groen en Stilma als nieuwe leden Raad van Commissarissen.
- Benoeming mevrouw Bijl tot voorzitter.
- Benoeming de heer Geelhoed tot vicevoorzitter.
- Bezoldiging bestuurder.
- Honorering leden Raad van Commissarissen.
- Mandaat bestuur 2019.

Goedkeuring verleend aan de bestuursbesluiten:

- Bestuursverslag 2017 BrabantWonen.
- Jaarrekeningen BV's BrabantWonen 2017.
- Activiteitenplan & Begroting 2019, Financieel Meerjarenplan 2019 – 2028, Financiële kaders nieuwbouw en renovaties 2019 en Treasury jaarplan 2019.
- Jaarlijkse update Financieel,- Fiscaal Statuut en Statuut Investerings en Verbindingen.
- Intern controleplan 2018 en 2019.
- Kaderbrief 2019.
- Statutenwijzigingen Stichting BrabantWonen.
- Portfoliostategie Zorgvastgoed.
- Het reglement Klachtencommissie.
- Scheidingsvoorstel DAEB / niet-DAEB.
- Ontbinding BrabantWonen Belegd Vastgoed B.V.
- Investerings: Wijkcentrum de Nieuwe Iemhof te Oss, Horzak Hoeve I te Oss en aanvullend budget, 't Vijfeiken te Heesch, Piekenhoef te Berghem, aanvullend budget Gasse-en Weidonklaan 76 woningen te 's-Hertogenbosch, aanvullend budget Nutsschool 46 appartementen Eindhovenlaan, duurzaam opwekken zonne-energie.

RvC	Aantal bijeenkomsten in 2018	Bespreekpunten, onder andere:
Reguliere vergaderingen	5	<p>Naast genoemde besluiten 2018 en actuele ontwikkelingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Werving nieuwe RvC-leden • Kapel Park Zwanenberg te Oss • Aanvullend budget 44 appartementen Horzak te Oss • Analyse benchmark 2017 • Samenwerking GGZ Oost-Brabant • Controleplan accountant • Ontheffingsverzoeken BrabantWonen GOGWO B.V. en BrabantWonen GO Bernhoven B.V. • Managementletter • Accountantsverslag • Jaarverslag participatie 2017 • Duurzaamheid en duurzaamheidsakkoord 's-Hertogenbosch • Jaarverslag Klachtencommissie 2017 en actuele ontwikkelingen • Evaluatie inkoop en aanbesteding 2017 • Diverse eindopstellingen • Tertiaal rapportages • Bod aan gemeenten en prestatieafspraken • Huurverhoging 2018 • Relevante correspondentie van ILT, WSW en Aw • Aankoop Trafohuis in Oss • Woonruimteverdeling in Oss • Bevindingen Audits 2018
Zelfevaluatie	1	<p>We hebben stilgestaan bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verschillende rollen van de toezichthouder • Relatie van de toezichthouder met belanghouders • Opleiding en training <p>Vorbereiding gesprek remuneratiecommissie met bestuurder</p>
Overig	2	<ul style="list-style-type: none"> • Projectendag samen met bestuur • Themavergadering (klantvisie, cultuur en interne governance)

Overzicht commissievergaderingen en bespreekpunten

Remuneratie-commissie	1	<ul style="list-style-type: none"> Evaluatie functioneren en doelen 2018 en 2019
Auditcommissie	5	<p>We hebben onder andere stilgestaan bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bestuursverslag en jaarrekening 2017 BrabantWonen Jaarrekening 2017 BrabantWonen Holding B.V. Jaarrekening 2017 BrabantWonen BelegdVastgoed B.V. Jaarrekening 2017 BrabantWonen GOBernhoven B.V. Jaarrekening 2017 GOGWO B.V. Jaarrekening 2017 BrabantWonen Vastgoedontwikkeling B.V. Jaarrekening 2017 BrabantWonenGOWillemspoort B.V. Jaarrekening 2017 BrabantWonenEnergie B.V. Jaarrekeningen 2017 overige verbindingen Accountantsverslag Managementletter interim controle 2018 Rapport AVG accountant Controleplan accountant Samenwerking concerncontroller Intern controleplan 2018 en 2019 Jaarlijkse update statuten Van Q naar T-rapportages Fiscale meerjarenstrategie Begrotingsproces Activiteitenplan & Begroting 2019 Financieel Meerjarenplan 2019 – 2028 Financiële kaders nieuwbouw en renovatie Treasury jaarplan 2019 Treasuryscan Thésor Bevindingen en voortgang audits
Overleg met Ondernemingsraad (OR)	1	<p>Besproken onderwerpen, onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> Organisatieontwikkeling Functioneren Ondernemingsraad (bemensing, relatie met bestuurder en relatie met achterban) Bedrijfscultuur en werkklimaat
Overleg met huurdersorganisaties	1	<p>Besproken onderwerpen, onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bewonersparticipatie Aantal beschikbare wooneenheden Scheidingsvoorstel DAEB / niet-DAEB Werving nieuwe leden Raad van Commissarissen

4.1 Overleg met Ondernemingsraad

Twee leden van de Raad van Commissarissen vertegenwoordigen ons tijdens het jaarlijks overleg met de Ondernemingsraad. In 2018 heeft 1x een overleg plaatsgevonden. Dit overleg heeft in het teken gestaan van de organisatieontwikkeling, het functioneren van de Ondernemingsraad (bemensing, relatie met bestuurder, relatie met achterban en professionele ontwikkeling Ondernemingsraad), de bedrijfscultuur c.q. het werkklimaat en actualiteiten.

4.2 Overleg met huurdersvertegenwoordiging

De commissarissen die op bindende voordracht van de huurdersorganisaties zijn benoemd en soms aangevuld met andere commissarissen, wonen regelmatig bijeenkomsten van de Klankbordgroepen bij. In 2014 is tevens een jaarlijks overleg van een delegatie van de Raad van Commissarissen met de huurdersorganisaties ingesteld. Doel van dit overleg is op informele wijze met elkaar over actuele ontwikkelingen en eventuele knelpunten te spreken. Het overleg op 24 september 2018 heeft met name in het teken gestaan van een terugblik op 2017 en 2018, het aantal beschikbare wooneenheden, bewonersparticipatie, stand van zaken scheidingsvoorstel DAEB / niet-DAEB, stand van zaken werving twee nieuwe RvC-leden en het manifest Passend Wonen.

4.3 Zichtbaarheid Raad van Commissarissen

We willen als Raad van Commissarissen toezicht houden op gepaste afstand, maar tegelijkertijd ook zichtbaar zijn voor de organisatie en belanghebbenden. We zijn daarom als

delegatie of voltallig aanwezig bij diverse evenementen zoals bijeenkomsten van de Klankbordgroep, belanghoudersbijeenkomst in samenwerking met BrabantZorg, openingen en themabijeenkomsten. Daarnaast publiceren we ons jaarverslag separaat van het totale jaarverslag BrabantWonen zichtbaar op de website.

5. Verklaring

De Raad van Commissarissen en het bestuur van BrabantWonen verklaren dat:

- ook in 2018 geen leningen of garanties zijn verstrekt aan leden van de Raad van Commissarissen, de bestuurder en/of medewerkers;
- BrabantWonen in het verslagjaar 2018 haar middelen uitsluitend heeft besteed in het belang van de volkshuisvesting;
- BrabantWonen de Aedescode heeft ondertekend en in het verslagjaar overeenkomstig de Aedes- en Governancecode heeft gehandeld;
- BrabantWonen de relevante wet- en regelgeving naleeft en dat de interne risicobeheersing- en controlesystemen effectief zijn;
- in 2018 geen sprake is geweest van tegenstrijdige belangen zoals bedoeld in principe II.3 van de Governancecode woningcorporaties 2015, noch van bestuur noch van RvC-leden en dat de bepalingen III 6.1 tot en met III 6.3 van de code zijn nageleefd;
- alle RvC-leden voldoen aan het onafhankelijkheidsprincipe III 2.3 van de Governancecode woningcorporaties 2015 en dat de RvC-leden geen nevenfuncties uitvoeren die onafhankelijk toezicht kunnen belemmeren.

Aldus vastgesteld op 27 februari 2019 te Oss.

Namens de Raad van Commissarissen,

Mevrouw drs. A.F. Bijl
Voorzitter